І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса
Редакції і Адміністрації:
"Svoboda", 81-83 Grand St.,
Jersey City, N. J.
Тел: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIV. Ч. 53. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 20-го БЕРЕЗНЯ 1957 П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK. WEDNESDAY, MARCH 20, 1957 No. 53. VOL. LXIV.

НІКСОН ЗАКІНЧУЄ СВОЮ ПОЇЗДКУ ПО АФРИЦІ

Туніс. — Відбувши свої відвідини в Італії і висловивши признання для італійського народу за його неймовірні досягнення в ділянці економічної відбудови, віце-президент Ніксон виїхав з Риму до Тунісії в Африці, останньої із 8 відвідуваних ним країн, щоб взяти участь в урочистості роковин проголошення незалежности цієї країни. Уряд Тунісії і населення столиці цієї країни — влаштували Ніксонові незвичайно урочисте і тепле прийняття. Зустрічав Ніксона на летовищі прем'єр Тунісії Бурґуїба і під час переїзду вулицями Тунісу Ніксона і Бурґуїбу вітали ентузіястично стотисячні маси населення. Такого теплого прийняття зазнала тільки американська делеґація, очолювана Ніксоном. Приїзд всіх інших делеґацій, між ними совєтської та єгипетської, пройшов без уваги з боку населення, їх вітали тільки офіційно представники уряду Тунісії. Після паради Ніксон був гостем прем'єра Бурґуїби в палаті Бея Тунісу Мохаммеда ель Аміна і відбув з ним довшу конференцію. Прибувши літаком до Тунісу, Ніксон виголосив на летовищі промову, в якій висловив впевнення, що уряд і громадська опінія ЗДА прислухаються дуже уважливо до виступів провідників Тунісії, зокрема її прем'єра Бурґуїби і до їх ставлення до таких чи інших міжнародних проблем, зокрема до справи боротьби з агресією міжнародного комунізму. В політичних колах думають, що хоч Ніксон під час своєї поїздки не виступив ні разу з критикою політики Єгипту чи єгипетського президента Нассера, то все ж таки вся його поїздка була спрямована проти намагань Єгипту відігравати ролю провідника арабського світу. Перебуваючи в Тунісії, Ніксон назвав прем'єра Бурґуїбу видатним арабським провідником, так же само, як під час свого перебування в Марокко він назвав марокканського султана „чимось більше, як тільки провідником марокканської країни". В урочистостях з приводу роковин проголошення незалежности Тунісії взяли участь делеґації 45 країн світу. Після відвідин в Тунісії Ніксон вертається в четвер цього тижня до ЗДА.

Кеннеді закликає ЗДА допомагати тим, „які борються за волю"

Филаделфія, Па. — Демократичний сенатор Джан Ф. Кеннеді сказав у своїй промові, що ця країна мусить завжди простягати свою допоміжну руку тим, які „борються за свою волю" так, як це робила Ірляндія впродовж своєї тисячолітньої історії". Сенатор Кеннеді заявив, що народи за залізною заслоною не сміють повірити в те, що „немов би то ЗДА залишили їх на вічну неволю". Заперечував сен. Кеннеді і те, що ЗДА погоджуються на той колоніялізм, який ще панує в деяких країнах Африки та Азії. Кеннеді казав, що він не хотів би порівнювати колоніяльні системи західньо-европейських держав із „брутальною системою СССР", але він висловив надію, що обидві ті колоніяльні системи призначені на знищення. Події в Угорщині і Польщі показують, що можуть бути „сателітські уряди, але ніколи не може бути так, щоб існували сателітські народи". Можна „колонізувати чужі території, але не інші народи".

Сенатська комісія дістала повновласть контролювати податкові заяви

Вашинґтон. — Правний дорадник Сенатської Слідчої Комісії Роберт Ф. Кеннеді повідомив журналістів, що президент Айзенгавер дав повновласть цій комісії контролювати податкові заяви тих членів проводу Міжнародного Братства Шоферів, яких переслухує Комісія. Між цими провідниками будуть голова цієї спілки Дейв Бек та голова Західньої Конференції Шоферів — Френк В. Брустер. Крім того комісія зможе сконтролювати податкові заяви посадника Портленду, Ореґон, Террі Д. Шранка та прокуратора Вільяма М. Ленґлі з повіту Молтіномаг, та багатьох інших, які вже зізнавали або зізнаватимуть на Сенатській Слідчій Комісії. — Якщо комісія ствердить, що в податкових заявах немає між прибутками тієї суми, яку переслуханий дістав як хабар, тоді можна буде ту особу оскаржити в кривоприсязі та засудити до кари тюрми та до гривни. Проти чотирьох провідних урядовців Спілки Вантажників внесли до суду оскарження за образу Сенату. Відмовою зізнавати образив Сенат містоголова цієї спілки Френк В. Брустер, містоголова Ейнар О. Мон, який одночасно є виконним асистентом Дейва Бека; фінансовий секретар Відділу 174 — Н. Ля Тома та адміністратор добродійних фондів Відділу 227 — Геррі Райс. Про багатства Бека свідчить те, що, згідно з його заявою, він заплатив податків від 1949 року на суму 308,000 долярів. Якщо засудять тих спілкових провідників за образу Сенату, то їм грозить кара одного року тюрми і 1,000 дол. гривна.

В АМЕРИЦІ

● **В Лос Анджелесі,** Каліфорнія, гуркіт джетового літака настрашив матку в бджолиному вулику, і вона вилетіла з нього, а за нею й цілий рій, який обсів хату пані Тереси Фіфентіно. Коли прийшла поліція, бджоли були вже на кущах порічок, і їх легко було зібрати.

● **Над Далласом і Гавстоном,** Тексас, перейшов буревій із зливою з швидкістю 80 миль на годину. Впродовж неділі випало дощу 9 цалів. Внаслідок буревію багато осіб поранено, а 12 будинків пошкоджено.

● **У п'ятницю 22 березня** кардинал Френсіс Спелман відправить в катедрі св. Патрика у Ню Йорку заупокійну Службу Божу за душу філіппінського президента Рамона Маґсайсая, який згинув в летунській катастрофі.

● **На час, коли Президент** перебуватиме на кружляку „Канберра" і потім на Бермудських островах, де він вестиме переговори з англійським прем'єром Мекмілленом, пані Айзенгавер виїхала на фарму в Ґеттисбурґу, Па. З нею поїхали її мати та чотири внуки, діти майора Джана Айзенгавера. Президент має вернутися з Бермудських островів 24 березня.

● **Чарлз Е. Болен** відлетів до Москви, де працюватиме на своєму дотеперішньому пості американського амбасадора. Перед відлетом він заявив, що офіційно його ще не повідомлено про те, що влітку цього року його перенесуть до Манілі на Філіппінах. В ЗДА він перебував три тижні на нарадах з представниками державного департаменту.

● **У середу 20-го березня** відкривається в Вашинґтоні виставка портретів американських президентів. У цій колекції є також збірка 15-ох портретів славного маляра XIX віку Джорджа П. А. Гелі, який намалював портрети президентів, починаючи від Джорджа Вашинґтона до Вільяма МекКінлі.

● **У різних містах ЗДА** відбувається перевірка фізичних і умових здібностей 2,000 кандидатів на кадетів військової академії у Вест Пойнті, Н. Й. На перший рік навчання в цій академії, яка недавно відзначила 155-річчя свого існування, може бути прийнято тільки 775 кадетів.

Конґресова комісія прийняла законопроєкт про охорону громадянських прав

Вашинґтон. — Правнича Комісія Палати Репрезентантів 18-го березня прийняла законопроєкт про охорону громадянських прав. Крім незначних змін цей законопроєкт прийнято в тій редакції, яку предложив уряд президента Айзенгавера. Південні члени тієї комісії, яка складається з 32-ох членів, всіми можливими засобами поборювали той законопроєкт. Та дальша боротьба південних конґресменів вестиметься проти цього законопроєкту в Комісії Правил, яку очолює південний демократ конґресмен Говард В. Смит, який є проти того законопроєкту. Він має можливість користуватися своїм правом і може не скликувати комісії на засідання, яка мала б ухвалити, щоб той законопроєкт переслати на наради повної Палати. Голова Правничої Комісії конґресмен Емануель Селлер заявив, що якщо Смит не схоче переслати той законопроєкт до Палати, тоді він, Селлер, звернеться до Палати, щоб її більшість в числі 218 конґресменів підписала окрему петицію, і тоді Комісія Правил мусітиме переслати той законопроєкт до повної Палати Репрезентантів. Селлер сподівається, що знайдеться потрібна більшість в Палаті, яка підпише таку заяву.

П'ять пероністів втекли з в'язниці до Чіле

Буенос Айрес. — Сім в'язнів, між ними п'ять пероністів — втекли з в'язниці в провінції Патаґонії і перейшли кордон до Чіле. Вони були в в'язниці в Ріо Ґаллеґосі, яке є віддалене 37 миль від чілійського кордону. В Чіле вони просили уділення їм азилю, як політичним втікачам. Втеча вдалася їм тому, що вартовий, який їх ескортував — дав себе перекупити. Між тими в'язнями є колишній фінансовий дорадник диктатора Перона — Хорхе Антоніо, колишній пероніст — Ґілермо Патрик Келлі, колишній перонівський провідник робітництва — Хозе Ґреґоріо Естехо, колишній заступник Перона — Джан Вільям Кук та колишній президент Палати Репрезентантів — Гектор Кампора Мільйонера Антонія оскаржували в тому, що привоїв собі 800 мільйонів долярів з державної скарбниці під час режиму Перона. Келлі був командантом прибічної ґвардії колишнього диктатора Перона, якої гаслом було: — „наше життя за Перона"! — Естехо був головою робітничої організації, яка мала 4,000,000 членів. Його звільнили були з того становища ще за урядування Перона за фінансові зловживання.

А. Яремович зрезиґнував із головства Комітету Українців Канади

Вінніпеґ. — У середу, 13 березня, на засіданні Президії Комітету Українців Канади, вніс свою резиґнацію з посту голови цього Комітету, адв. Антін Яремович. Він заявив, що мусить залишити те становище з особистих причин. До найближчих конститууючих зборів Президії КУК, які відбудуться наступного місяця, обов'язки голови виконуватиме перший містоголова о. д-р С. Савчук. Голова А. Яремович був представником Братства Українців-Католиків Канади в Комітеті Українців Канади. Він також був одним із основоположників-піонерів КУК. Він солідно виконував свою працю на пості голови і найбільше причинився до поширення зв'язків КУК із неукраїнськими політичними й громадськими установами і чинниками.

Українці-кандидати в федеральних виборах в Канаді

Мондер, Алта. — Номінаційна конвенція Ліберальної партії назначила своїм кандидатом на федерального посла на округу Веґревил Федора Маґеру з Виллинґдону. Він народився у відомій українській родині в Федора, Алта., і вже довгі роки є окружним аґрономом у районі Виллинґдону. Досі послом до федерального парляменту з Веґревил є адвокат Іван Дікур, який уже давно заявив, що в наступних виборах не буде кандидувати. Дікур також належить до Ліберальної партії.

Конвенція Консервативної партії в окрузі Веґревил назначила своїм кандидатом до федерального парляменту 39-літнього Василя Галущака, родом із Плейн Лейк.

У федеральній окрузі Східнього Едмонтону, яку тепер репрезентує в оттавському парляменті Амбросій Головач із Соц.-кредитної партії, тепер із Ліберальної партії кандидуватиме Василь Гавреляк, мейор Едмонтону. 8 березня Гавреляка назначила кандидатом Ліберальна конвенція. Головач також кандидуватиме в цій окрузі.

В Арґентині врятовано стародавню плащаницю з України

Буенос Айрес. (сдо). — У неділю 10 березня, в першу неділю В. Посту, відбулася в Б. Айресі, в правосл. українській автокефальній церкві братства св. Покрови рідка подія — священня плащаниці, врятованої з блюзнірського руйнування церков в Україні. Випадково довідалися члени управи братства, що в міськім банку Б. Айресі виставлено на продаж з-під молотка високовартісну стародавню плащаницю. Докладний огляд ствердив її високу не тільки церковну, але й мистецьку вартість. На малиновім оксамиті тіло Спасителя, оповите пеленами, вишитими сріблом, вималював очевидячки, не абиякий мистець, сповнений релігійного надхнення. Його ж кисті належать чотири євангелисти по чотирьох кутках плащаниці. Всі ці малювання, як і всю плащаницю, оточує розкішний орнамент із дубового та барвінкового листя та також по-мистецькому розшиті літери тропаря „Благообразний Йосиф . . .". Барвінкове листя вказує, без усякого сумніву, на походження цієї високомистецької пам'ятки церковної культури з України. Плащаниця в орнаменті була колись всіяна дорогоцінними самоцвітами, з яких, на жаль, залишилися тільки сліди колишньої слави. Хто виставив цю плащаницю на продаж у міському банку, залишилося невідомим. Початкова ціна її була — 510 арґ. пезів, але, зрештою, продано її було одній арґентинці, бо члени братства не мали на той час відповідної суми грошей. за 3,600 пезів. Та коли та арґентинка (католичка) побачила, що та плащаниця завелика для її домашньої каплички, запропонувала одному їй знайомому членові братства відкупити плащаницю за ту саму ціну. Знайшовся негайно побожний меценат, який виплатив належну суму, і в неділю 10 березня відбулося урочисте посвячення плащаниці, що його довершили о. протопр. Б. Арійчук та о. архм. Вітенко в присутності натовпу вірних, що заповнив церкву.

Новий Філіппінський президент є приятелем Заходу і ЗДА

Маніля. — Віце-президент Карльос Ґарція склав в понеділок 18 ц.м. на руки головного судді присягу, як новий президент Філіппін, і заявив, що він буде продовжувати політику свого попередника, през. Маґсайсая, який в суботу вночі згинув у летунській катастрофі. Ґарція буде президентом до листопадових виборів, в яких філіппінський нарід вирішить, хто має бути наступним президентом. За життя Маґсайсай не було рівного йому впливами, популярністю і індивідуальністю серед його противників і тому загально вважали, що Рамон Маґсайсай буде переобраний. Тепер ситуація змінилася, бо — зазначують часописи — Карльос Ґарція при всіх своїх прикметах не є такою динамічною індивідуальністю і не має тієї популярности, що їх мав Маґсайсай. Карльос Ґарція має тепер 61 років, він був учителем, потім став губернатором однієї провінції на Філіппінах, врешті сенатором. В 1949 році був лідером сенатської меншости. В 1953 році президент Маґсайсай призначив свого заступника, Карльоса Ґарцію, також міністром закордонних справ, але часто не погоджувався з ним в закордонно-політичних справах і вирішував справи самостійно. Таким чином, напр., у 1955 році президент Маґайсай делеґував на Бандунґську конференцію азійсько-африканських народів генерала Ромульо, а не свого міністра закордонних справ. Зрештою, Карльос Ґарція був льояльним співробітником останнього президента і разом з ним належав до вірних союзників ЗДА. На останній конференції Організації південно-східнього азійського пакту (СЕАТО) в Канберрі в Австралії Карльос Ґарція палко підтримав державного секретаря Доллеса і його виступі проти комуністичного Китаю. Ото ж уважають, що — бодай до листопадових виборів — у філіппінській закордонній політиці не буде ніяких змін.

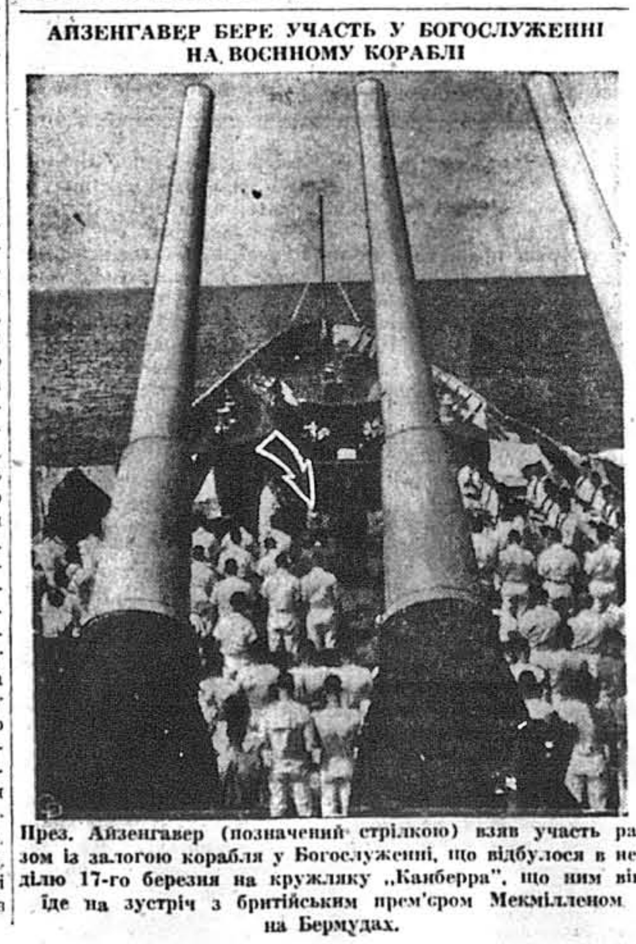
Англія хоче одностайної середньо-східньої політики з ЗДА

Лондон. — Англійський прем'єр Мекміллен буде на конференції з президентом Айзенгавером на Бермудах намагатися осягнути в першу чергу порозуміння щодо політики у відношенні до арабсько-ізраїльського спору і в справі Суезького каналу. Ствердив це сам Мекміллен у листі до консервативного кандидата в доповняючих виборах в окрузі Нюкестл в Англії, де звільнилось місце після того, як колишній секретар внутрішніх справ, Ґвайлм Ллойд Джордж перейшов до палати лордів. Порозуміння між Англією і Америкою у справах Середнього Сходу і Суезького каналу, що має першорядне значення для Англії і всього Заходу, як найкоротший шлях для середньо-східньої нафти, стоїть у безпосередньому зв'язку з успіхом оборони проти небезпеки комуністичної аґресії і проти захорони Заходу від комуністичної інфільтрації. Дальшою найважливішою справою, яка — на думку англійського прем'єра Мекміллена — має бути вирішена на конференції у Бермудах, це ствердження, поскільки Об'єднані Нації в їх теперішньому складі і вигляді здібні розв'язувати першорядні міжнародні проблеми. Від відповіді на це питання залежить — за коментарями преси — чи можна залишати на компетенцію генерального секретаря Об'єднаних Націй найскладніші міжнародні проблеми, чи треба полагоджувати ті проблеми поза Об'єднаними Націями, в тісній співпраці між З'єдиненими Державами, Англією і Францією.

Новий совєтський літак „Україна"

Московська „Правда" з 10 березня вмістила фотознімку велетенського 4-турбомоторового літака-експреса, що його тепер серійно будують для введення в пасажирський рух в СССР. Назва літака „Україна", і той напис в українській транскрипції виразно видно на фотознімці. Новий літак може забирати 84 пасажири та 3,5 тонни вантажу і розвивати швидкість до 360 миль на годину. Герметична кабіна для пасажирів має апаратуру для підгрівання і кондиціонування повітря. Розсувні двері позаду літака дають можливість завантажувати в нього авта з товарами. Свої лети відбуватиме літак на висоті 8-10 тисяч метрів. Дармащо літак названо „Україною", в перший рейс випущено його з Москви, а першим летуном на ньому був москаль Яков Верчіков. Повідомлення про побудування цього літака разом із його фотографією подали теж деякі американські газети, між ними „Ню Йорк Таймс" в своєму останньому недільному виданні.

АЙЗЕНГАВЕР БЕРЕ УЧАСТЬ У БОГОСЛУЖЕННІ НА ВОЄННОМУ КОРАБЛІ

През. Айзенгавер (позначений стрілкою) взяв участь разом із залогою корабля у Богослуженні, що відбулося в неділю 17-го березня на кружляку „Канберра", що ним він їде на зустріч з британським прем'єром Мекмілленом на Бермудах.

ЗДА НЕ ЗМІНИЛИ СТАНОВИЩА В ЄГИПЕТСЬКО-ІЗРАЇЛЬСЬКОМУ СПОРІ

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР ДОЛЛЕС ВІДБУВ ДВОГОДИННУ КОНФЕРЕНЦІЮ З РЕПРЕЗЕНТАНТАМИ ІЗРАЇЛЮ

Вашинґтон. — З'єдинені Держави стоять далі на тому становищі щодо спору між Єгиптом і Ізраїлем в справі Гази і плавби по Суезькому каналі й затоці Акаби, як воно було з'ясоване у промові американського амбасадора в Об'єднаних Націях Кебота Ладжа 1 березня і в листі президента Айзенгавера до ізраїльського прем'єра Бен Ґуріона з 2 березня ц. р. Таке заявив державний секретар Джан Фостер Доллес ізраїльському міністрові закордонних справ Ґольді Маєр і цю заяву схоплено в спільному комунікаті, який появився про ту розмову Ґольди Маєр з Доллесом. Розмова тривала близько дві години і взяли в ній участь високі урядовці з державного секретаріяту з американського боку та амбасадор Ізраїлю у Вашинґтоні Абба Ебан і ще дві особи з ізраїльської сторони. У комунікаті стверджено, що Ґольда Маєр висловила глибоке стурбування Ізраїлю з приводу повороту Єгипту до обширу Ґази та зменшення відповідальности міжнародної поліції, як також з приводу останніх заяв Єгипту про дальшу заборону плавби ізраїльських кораблів по Суезькому каналі й затоці Акаби. Ізраїльський міністер, кажеться в комунікаті, звернув увагу, що нова ситуація заперечує цим сподіванням, що їх мав Ізраїль і на підставі яких він очистив був смугу Ґази та побережжа затоки Акаби. З свого боку державний секретар запевнив, що ЗДА, стоячи на давніх позиціях в цій справі, вживатимуть свого впливу, щоб запевнити в тому обширі надалі мир і спокій. Зокрема ЗДА, мовляв, вважають, що обов'язком міжнародної поліції є надалі причинитись до позитивної розв'язки проблеми, та що зокрема ЗДА далі вважають, що плавба Тіранською протокою і Суезьким каналом повинна відбуватись згідно з міжнародним правом.

З увагу на заповіджену конференцію у Вашинґтоні між державним секретарем Доллесом і ізраїльським міністром Ґольдою Маєр, генеральний секретар Об'єднаних Націй Гаммершилд знову відложив свій відлет до Єгипту. Він мав зробити це у вівторок після полудня, побачивши перед тим ще Ґольду Маєр. В самому обширі Гази міжнародна поліція має в найближчих 48 годинах передати єгиптянам всі будинки, що їх до цього часу займала в місті Ґазі. Появилась вістка, наче б головна кватира міжнародної поліції мала бути перенесена взагалі поза смугу Ґази, до здемілітаризованої місцевости Ель Ауї або до Вифлеєму по йорданському боці. Ізраїль вислав „на пробу" корабель „Королева Шеба" почерез Тіранську протоку і він переплив туди без перешкод. Правда, над затокою Акаби ще нема єгипетських військових позицій. Зрештою, Ізраїль і Єгипет далі продовжують відгрожування один одному.

В новому уряді Індонезії не буде комуністів

Якарта. — Лідер індонезійської партії „Нахтатуль Уляма", яка мабудь разом із націоналістичною партією творитиме стрижень нового уряду в Індонезії, заявив, що „нема мови" про те, щоб у новому уряді могли засідати комуністи. Президент Сукарно, діставши димісію прем'єра Састрамідойо, який вів просовєтську політику, долучив націоналістичному політикові Сувіріо скласти новий уряд. Однак, за індонезійською конституцією, той, що формує уряд, не мусить бути прем'єром. Сувіріо теж сам заявив, що йому його здоров'я не дозволяє стати прем'єром, але відмовився сказати, кого він запропонує президентові Сукардо на нового прем'єра. Остання криза вибухнула внаслідку гострого спротиву мохаммеданських і християнських партій проти пляну президента Сукарна — відмовитись від західньої демократичної форми правління та завести устрій „керованої демократії", з урядом і державною радою, як зверхнім органом, який давав би урядові напрямні. Здається, твердять газети, що президент Сукарно не відмовився від свого пляну і погодившись на те, щоб до нового уряду не належали комуністи, все ж включить їх в запроєктовану державну раду. Важкою проблемою Індонезії є хронічний конфлікт поміж централістичною політикою президента Сукарна і його уряду та відосередковою тенденцією різних островів, що складаються на Індонезійську республіку; вони домагаються широкої автономії і перетворення Індонезії на федераційний лад. Ця криза продовжується.

У СВІТІ

● **109-ті роковини повстання** мадярів проти Австрії Габсбурґів, що їх святковано на Мадярщині в минулу п'ятницю, минули спокійно, дармащо комуністичний уряд Кадара сподівався нового антисовєтського вибуху. Тоді, в 1848 році, як і в 1956 році, російське військо здавило мадярський зрив до волі. Російський генерал Паскєвіч, який, на заклик Габсбурґів, перемаршував Східню Галичину, залишив по собі і своїх ордах на Гуцульщині погані спогади в кількох поколіннях.

● **Дружина віце-президента Ніксона,** Патриція минулої неділі, в день святого Патрика, відзначала одночасно свої іменини та роковини народин. Напередодні залога літака, що ним віце-президент і його дружина відвідували сім держав на африканському континенті, передала Патриції Ніксон великий торт, зроблений куховаром на американській летунській базі під Триполі, в Лібії. А в Римі, на прийнятті в готелевому помешканні пані Ніксон дістала ще три торти.

● **Комуно - чеський дипломат** Юрій Стейскаль старався підкупити австрійського поліцианта, щоб той дістав йому докладні відомості про табори мадярських втікачів на терені Австрії. Австрійський уряд дізнавшись про це, зажадав відкликати цього „дипломата" з комуно-чеської амбасади.

● **В Японії** ще в минулий вівторок 12 ц. м. пропав американський військовий літак, який вилетів був у службових справах. В мин. суботу японська 4-членна рятункова експедиція знайшла розбитий літак на узбіччі гори. У зв'язку з небезпекою обсуву лявини, треба було відкласти розшуки за чотирма членами залоги, які ймовірно зґинули.

● **З Південної Африки** вислано до Ню Йорку літаком смарагд величиною 24,000 каратів. Це, мабуть, найбільший самоцвіт, відкритий в південно-африканських копальнях. Два власники цього каменя звернулись до нюйоркського торгівця самоцвітами, Гаррі Вінстона, щоб він оцінив його. Власники обраховують його вартість на мільйон долярів.

● **Італійська поліція** перевела минулої суботи в цілій країні, головно в північній Італії, найсильнішій домені комуністів, ревізії за зброєю. Знайдено і сконфісковано численні легкі і важкі скорострільні, рушниці, револьвери і ручні ґранати, які разом заповнили 6 цілі склади. Більшість цієї зброї — це залишки з останньої війни, які були в руках італійських партизанів, здебільша комуністів.

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES.	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

МОСКОВСЬКА РЕАКЦІЯ

Поняття реакції має кілька значень, зокрема значення протидії та боротьби проти поступу, але в якому б розумінні це поняття не вжити відносно Москви, воно завжди буде на місці. Москва — реакційна в кожному розумінні. В цьому конкретному випадку мова про реакцію Москви на західньо-европейську акцію в справі створення митної унії та зорганізування спільної агенції Евратом, що має добувати й використовувати для мирних цілей атомову енергію.

Справа відповідного господарського об'єднання західньо-европейського обширу, як важливий етап і для політичної унії, не є нова і реалізується поступово вже від часу закінчення другої світової війни. Важливим кроком у цьому розвитку був відомий плян Шумана, а весь цей рух сильно підтримує Америка. Останньою подією в цьому розвитку була конференція прем'єрів Франції, Західньої Німеччини, Італії, Бельгії, Голляндії і Люксембургу, яка відбулася в Парижі 19-го лютого і в результаті якої рішено створити між цими країнами митну унію, щоб в такий спосіб встановити спільний господарський обшир. Рішено також зорганізувати Евратом для спільного видобування атомової енергії для мирних цілей і створити великий спільний фонд для фінансування економічних реформ та розбудови природних ресурсів заморських посілостей цих країн. Відповідний договір у цій справі має бути підписаний в Римі в кінці цього місяця.

Як і можна було сподіватись, Москва зареагувала на цю акцію по-московськи: крокодилячими слізьми над долею західньо-европейських народів, пересторогою проти „загрози американських капіталістів", нацьковуванням одної країни на другу і, очевидно, шантажем та погрозами. Всі ці елементи шиті грубими нитками в пропагандивно-дипломатичній ноті, яку Москва вислала до урядів шістьох заінтересованих західньо-европейських країн та до Вашингтону. З-поза пропагандивних тверджень у тій ноті, з-поза погроз і шантажу, виразно пробивається страх Москви перед цілком оправданим припущенням, що такий розвиток західньо-европейських країн дуже поважно не тільки скріплює саму Західню Европу і тим самим утруднює, якщо не перекреслює, совєтські агресивні пляни супроти неї, але й становить загрозливу для Москви атракційну силу для поневолених нею східньо-европейських країн і народів.

Із загальних коментарів та відгомону західньої публічної опінії можна бачити, що вільний світ уже здає собі справу з того, що совєтська реакція на кожний почин вільних країн є добрим барометром для того, як поступати: очевидно, протилежно до того, що Москва суґерує, чи проти чого шантажує. Тому можна сподіватись, що і московська реакція на західньо-европейську митну унію не тільки не відстрашить від неї заінтересовані народи, але, навпаки, буде для них доказом, що вони роблять правильно.

УТРАТА ДЛЯ ВСІХ

Минулої неділі, 17-го березня, по світу рознеслася сумна вістка, що філіппінський президент Рамон Маґсайсай згинув трагічно у летунській катастрофі, що сталася вночі з суботи на неділю в джунґлях у горах Цебу за яких 25 миль від міста тієї ж назви, з якого Маґсайсай вертався до Манілі, столиці Філіппін. Вістка про цю трагедію, між причинами якої не виключається і комуністичного саботажу, потрясла до глибини не тільки філіппінський нарід, але й публічну опінію всього вільного світу, зокрема Америки. Смерть бо президента Маґсайсая це справді втрата для всіх тих, що люблять волю і рішені боротися за її збереження.

Маґсайсая часто називали „філіппінським Линколном", і цю високу назву він собі заслужив. Він походив з народу, знав свій нарід в кожній його клітині і служив йому від найнижчого до найвищого щабля. Народився він в малому селі, а його батько був сільським учителем, фармером і ковалем. Молодий Рамон працював, як низькоплатний механік і сам пробивався крізь школу. Під час останньої війни спочатку воював в рядах американської армії, а опісля в рядах філіппінської партизанки проти японських окупантів. Після звільнення Філіппін, Маґсайсай, займаючи різні пости, вів безпощадну боротьбу проти комуністичних банд і проти корупції у власному уряді. Обраний в 1953 р. на президента, він став справжнім лідером свого народу, для якого був героєм і улюбленцем.

Розправившись з комуністичною загрозою у власній країні, Маґсайсай став прикладом і символом боротьби проти комунізму, з одного боку, а за щастя, волю і добробут для власного та для всіх азійських народів — з другого. І тому його смерть є такою великою втратою.

ПРИГОТУВАННЯ ДО ВИБОРІВ У 1958 РОЦІ

Республіканська партія вже тепер почала готуватися до виборів у 1958 році, хоч до них ще доволі далеко. Вона також думає вже і про президентські вибори в 1960-му році, бо усвідомляла собі, що і в 1952 і в 1956 роках республіканці виграли не так завдяки своїй партійній програмі, як радше завдяки особистій популярності Айзенгавера.

Сам Президент радить своїй партії, щоб вона його особисту популярність заступила його програмою „модерного республіканізму". Але в Республіканській партії існують щодо цього розходження. Недавно сенатор-республіканець Джордж Ейкен заявив, що треба, мовляв, уже облишити прикметник „модерний", бо він денервує багатьох людей.

В політичних колах звертають увагу на те, що сенатор Ейкен зовсім не належить до правого крила республіканців, де верховодять сенатори МекКарті, Брікер, Дженнер і Малон, які висміюють „республіканізм Айзенгавера". Політики підкреслюють, що і новий голова Республіканського Крайового Комітету Мід Алкорн останнім часом менше говорить про „модерний республіканізм", стараючись натомість знайти формулу, що об'єднала б обидва крила партії, яка в цілості не долюбляє слова „модерний".

Провідники республіканців здають собі справу з того, що і вплив Айзенгавера зменшився. Сталося це тому, що всі знають про неможливість його третьої кандидатури в 1960 році, а також тому, що він запропонував високий бюджет на 1958 рік і не дотримав обіцянки зменшити податки.

Тим то республіканські провідники, які думають про виборчу перемогу в 1958 році і про перемогу в президентських виборах 1960 року, за всяку ціну хочуть знайти якийсь об'єднуючий символ, що міг би заступити популярність Айзенгавера і забезпечити перемогу їхньої партії.

Голова Республіканського Крайового Комітету Алкорн скликав у Вашингтоні збори членів комітету, на яких заплановано виборчу кампанію наступного року. Також має відбутися шість районових республіканських зборів по цілій країні, щоб знайти між виборцями ще до літа цього року той спільний знаменник, з яким можна б було йти на вибори і який об'єднував би всі групи республіканців.

Майбутні вибори вимагатимуть від республіканців великих зусиль, якщо вони схочуть їх виграти, і то без огляду на те, під якими гаслом вони на них підуть. В 1956 році Айзенгавер переміг Стівенсона більшістю 9,600.000 голосів, але республіканські конгресмени здобули на 1,630.000 голосів менше, як демократичні конгресмени (республіканці здобули 201, а демократи 234 місця в Палаті Репрезентантів).

Правда, в 1958 році республіканці матимуть тільки 38 виборчих округ, в яких вислід виборів до Палати Репрезентантів може бути сумнівний, а демократи таких округ матимуть 51. (В 1956 році республіканці мали таких округ 63, а демократи тільки 31). В Сенаті республіканці мають тепер 47 місць, а демократи 49. В 1958 році вибиратимуть 32 сенаторів, з чого на республіканців припадає 21, а на демократів — 11. Демократи мають тільки чотири непевні сенаторські місця, за які треба буде змагатися з республіканцями, а республіканці мають таких сумнівних місць аж 16.

В некористь республіканців виходить ще й той факт, що два їхні певні сенатори (Новленд із Каліфорнії і Пейн із Мейн) вже заявили, що не будуть кандидувати в 1958 році. Ще інші два республіканські сенатори можуть це зробити перед виборами (Фляндерс із Вермонту і Вільямс із Делевару). Треба ще згадати трьох сенаторів, які гостро критикують уряд президента Айзенгавера (МекКарті, Дженнер і Малон) і які можуть стати поза рядами партії.

Проте, республіканці можуть потішати себе тим, що й демократи мають свої клопоти.

НЕЗДОРОВІ ЯВИЩА В ЮНІЯХ

Від тижнів американська публічна опінія схвильована подробицями, які виходять на яву під час переслухування в конгресовій слідчій комісії над зловживаннями в Міжнародному Братстві Шоферів. Почалося від переслухання в справі глухих вісток про дуже неприємні відносини в півмільйоновому місті Портленді, в стейті Орегон, де — мовляв — юнійні „боси" з місцевого порту над рікою Вілляметт, зловживаючи юнійними фондами, засновували тайні доми гри, нічні розвагові льокалі, ба навіть публічні доми, а для охорони їх від переслідування збоку поліції та міської влади почали перекуплювати різних достойників. Проте, в ході переслухування, справа почала набирати щораз ширших розмірів. І тепер слідство йде властиво подвійними рівнобіжними рейками: про корупцію у цивільній адміністрації Портленду і про нездорові відносини в сильній професійній організації, Міжнародному Братстві Шоферів.

З фактичних даних варто пригадати кілька подробиць: посадникові міста Портленду закидається, що він брав хабарі, щоб „примикати очі" на 35 таких діючих у тому місті „підприємств", що їх треба було б закрити; окружний прокуратор Вільям Ленґлі мав бути головним протектором злочинних операцій робітничих проводирів, а переслухуваний у цій справі згаданою Підкомісією під проводом сенатора Джана МекКлеллена покликався на п'яте доповнення до Конституції, яка дозволяє не зізнавати, щоб самого себе не обтяжувати; перед комісією перейшов вже цілий ряд свідків, зізнання яких кинуло похмуре світло на відносини у тому західньому місті.

Однак, куди більше й гірше значення має розкривання жалюгідних відносин у згаданому Міжнародному Братстві Шоферів, що його фонди мали йти чи то на покривання приватних видатків юнійних проводирів, чи фінансування саме таких заборонених або підозрілих джерел прибутку. Міжнародне Братство Шоферів — одна з наймогутніших робітничих спілок в Америці. В Об'єднаній Американській Федерації Праці (АФЛ) і Конгресі Індустріяльних Організацій (СІО) разом є коло 14,200.000 зорганізованих членів. У цьому союзі юній — Міжнародне Братство Шоферів нараховує понад 1,400.000 членів, і щойно після нього йде юнія автомобільних робітників з 1,385.000 членів та спілка сталеварних робітників з 1,150.000 членів. Це величезна організація, яка в одному тільки Ню Йорку має 57 відділів. Вона охоплює країну від океану до океану і має розгалужену організаційну схему. Але значення цієї юнії ще більше від території, яку вона охоплює, і від кількости членів. Адже все американське господарське життя знаходиться „на колесах", і від руху вантажних авт залежить рух товарів на всьому цьому континенті. Нема ні одної ділянки промислу чи торгівлі, яка не була б залежна від шоферів вантажних авт, зорганізованих саме в Міжнародному Братстві Шоферів.

Очевидно, що високі членські внески від майже півтора мільйона членів дають юнійній касі велетенські прибутки. Докладно годі знати, скільки їх і на що їх витрачається. Коли сенатська підкомісія зажадала касових книжок юнійної централі за останніх кілька років, то виявилося, що ті книжки „зникли": їх, мовляв, знищено, як уже непотрібні, дарма що залишились давніші річники, в яких слідча комісія не була зацікавлена. Поведінка президента юнії, Дейв Бека, виявилась від самого початку дуже підозрілою. Спершу він явно кепкував із закликів сенатської комісії. 5-го січня ц. р. запрошено його з'явитися 18-го січня перед слідчу комісію у Вашинґтоні, але він був „перешкоджений" та їздив на засідання Екзекутивної Ради АФЛ-КІО до Маямі на Флориді; після того він виїхав до Европи, де подорожував, ніби „студіюючи справу мадярських утікачів". Щойно, коли уряд заборонив включити Дейв Бека у склад американської робітничої делегації на міжнародний конгрес професійних спілок у Гамбурзі в Німеччині в половині цього місяця, він зміркував, що його гра стає небезпечною, і вернувся до ЗДА. Він пробував торгуватися з конгресовою комісією, про що саме має зізнавати, а про що ні, але йому загрозили, що коли не зголоситься без ніяких передумов, то його ще раз офіційно покличуть, а в разі непослуху доставлять поліційно. Що з достойниками Міжнародного Братства Шоферів перестали церемонитись, яскраво виявилось, коли вночі з середи на четвер минулого тижня заарештували в готелі віце-президента цієї юнії Джеймса Гоффу, справжнього потентата, який був потенціяльним кандидатом на юнійного президента і про якого казали, що він „надто мудрий, щоб дати себе на будь-чому приловити". Заарештовано його під закидом підкупства державного урядовця, щоб той викрав для нього документи про стан тайного слідства проти його юнії. Заарештовано водночас його секретарку і посередника в отій перекупній афері.

Сірі громадяни здезорієнтовані і збентежені, чому саме деякі найвищі юнійні представники, чільні діячі робітничого руху, анґажують себе в справах, які суперечать законам. Знавці цих відносин пояснюють це двома причинами: 1) до напучнявілого бюрократичного апарату юній просмикнулись одиниці, які, так би мовити, в крові мають нахил до нелеґальної дії і 2) отримування надмірно високої платні (понад 100.000 дол. річно плюс прерізні інші матеріяльні користі) та орудування мільйоновим юнійним майном породжує бажання ще більшого збагачення і ще більших впливів. Тим то теперішня афера Міжнародного Братства Шоферів пригадує цілком голосну на всю Америку аферу з-перед кількох років із відносинами в Міжнародній Асоціяції Портових Робітників, з ославленим „водним фронтом" в Ню Йорку. Позитивним явищем в американському робітничому русі є все ж здорова атмосфера на верхівці АФЛ-КІО. Юнію портових робітників виключено з цього об'єднання професійних спілок і протягом років переводиться в ній чистку від злочинних елементів. Немає сумніву, що остаточно програють ті нинішні керівники юнії шоферів, які противилися б такій чистці і в своєму гурті. Екзекутивна Рада АФЛ-КІО саме в березні ц. р. прийняла внутрішній закон про етику в професійному організованому русі. Дейв Бек був єдиний, хто голосував проти постанови, згідно з якою автоматично виключається з керівництва в юніях тих діячів, що покликаються на 5-ту поправку до Конституції в зізнаннях перед слідчою владою. Вся публічна опінія є проти використовування злочинними елементами робітничого руху, Конгрес і державний апарат є проти того, і треба сподіватися, що вони очистять той рух від усього, що його компромітує.

„ЧОРНА РЕВОЛЮЦІЯ"

Лондон. — Один европеєць з континенту, спостерігаючи політичне життя Англії, прийшов до висновку: англійці вміють найреволюційніші кроки своєї політики прикривати формами леґальности.

Історик, що буде описувати еволюцію Британії від часів „Імперії" (з латинського „impero", наказую) до часів „Британської Спілки Народів" (British Commonwealth), згадає знаменний факт: в році 1957 одночасно в трьох державах британської політичної культури прем'єрами є особи, що свого часу сиділи в англійських тюрмах, „як „політичні злочинці": Неру (Індія), Де Валера (Ірляндія) і д-р Нкрумаг (Золоте Побережжя — Ґана).

Президент Ліґи для боротьби проти колоніялізму Феннер Броквей жартом висловився, що це мабуть така традиція в Англії, що вчорашні вороги Британської імперії, посидівши в тюрмах, стають пізніше прем'єрами в своїх країнах...

Нова держава — Ґана, — це, безперечно, найсміліший експеримент Британії. Ґана — перша чорна колонія, що стала рівноправною, незалежною державою в рамах Британської Спілки Народів. Населення Ґани не одного культурного рівня і не об'єднане спільною мовою. Між тамошніми племенами і ватажками є ворожнеча, як це часто буває у примітивних народів, і охота до місцевих воєн.

Але Ґана дістала від Англії добру спадщину: вишколену на европейський лад інтеліґенцію. Ці люди студіювали в англійських школах і багато навчилися також на практиці, як керувати державою на демократичних засадах. Друга спадщина — це англійська адміністрація, що була на Золотому Побережжі, як колонії, і лишається надалі в Ґані, як самостійній державі. Уряд Ґани висловив бажання, щоб англійська адміністрація працювала на своїх місцях, поки місцевий апарат буде належно підготований до своєї відповідальної ролі. Це — найвище визнання заслуг і кваліфікацій англійської адміністрації, серед якої не чути хабарництва і всякої іншої корупції.

Перейнявши від англійців їх адміністративні методи, громадяни Ґани може стануть прикладом для інших африканських країн, навіть тих, що мають тисячолітню традицію (напр., Єгипет).

Є самостійність і самостійність. „Суверенна" Савдія, де процвітає рабство, убозтво і гноблення, — не може бути зразком державного устрою для народів Азії чи Африки. Але Ґана, що пройшла і проходить школу модерної демократії, може стати вогнищем нових ідей для цілої Африки. Головне те, що в Ґані зроблено добрий почин, і що Британія хоче всім можливим допомогти, щоб та країна стала зразковою африканською державою. Успіх цього діла матиме відгомін в усій чорній Африці. **П. А.**

ВЕЧОРИ НАД ПОЛЕМ...

Вечори над полем,
вечори імлисті,
На лугах калина
мріє весен двісті.

Де громи гриміли
смертю огняною,
Зливи прошуміли
сивою стіною.

Ми з дитинства знаємо
ті громи і тучі,
Як з калини різали
сопілки співучі.

Вітряне дитинство
зникло за горами,
Ми ж були гіллячками,
стали яворами!

Може, хто й не згадує
весняную пору,
Може, хто засліпнув
і не має зору?

Стріну ж я калину,
небо те безкрає —
Цілий день сопілка
в серці мені грає.

АНДРІЙ МАЛИШКО

Голоси Читачів

ДО СПРАВИ ПЕРЕБУВАННЯ І. ФРАНКА В ЗАХИСТІ УСС У ЛЬВОВІ

У зв'язку з фейлетоном пані Марії Струтинської п. з. „Фрагменти із щоденника праці в літературно-мистецькому Музеї Івана Франка у Львові" надрукованому у „Свободі" з дня 24 і 25 січня ц. р., хочу подати такі спростування:

Пані Струтинська пише між іншим: „Іван Франко перебував до „Захисту УСС-ів", де комендантом був д-р Волошин". Спростовую: д-р Волошин був комендантом „Станиці УСС у Львові", що приміщувалася в „Академічному Домі", а не Захисту. Захист, був заснований „Українською Самаритянською Поміччю" у Львові. Тим то Іван Франко був прийнятий до Захисту управою Самар. Помочі, а не Станицею УСС. (Ближчі пояснення про це у моюму фейлетоні в „Свободі" з дня 14 серпня 1956 року).

О. Ігумен Студитів, відвідував Захист УСС, але не опікувався Захистом. Ми були вдячні за відступлення такого відповідного приміщення.

Далі подає пані Струтинська, що тоді були в Захисті: Степан Чарнецький, „Осип Назарук, братанок лікаря Озаркевича, Щуровський, медик 5-го року. Вияснюю: „Чарнецький був пресовим референтом в управі Самар. Помочі і не перебував в Захисті. Назарук хворів та перебував довший час. Стрілець Іван Озаркевич був приділений, як секретар та помічник в адміністративних справах. Вол. Щуровський був домашнім лікарем.

В кожному разі, залишились живими свідками історії Захисту УСС у Львові та перебування у ньому Івана Франка дві особи: інж. Іван Озаркевич та моя скромна особа, бувша управителька Захисту УСС у Львові.

Ню Йорк, в березні 1957.
Ірина Домбчевська

ВЕЛИКИЙ ПОПИТ НА КАНАДІЙСЬКИЙ УРАН

Д-р Дейвід А. Кіс, науковий дорадник президента компанії „Атомік Енерджі оф Канада Лтд.", заповів, що в найближчих десяти роках прийде до величезної розбудови атомово-електричних заводів так у Канаді, як і в інших країнах, а тим самим постійно зростатиме попит на канадійський уран, потрібний у таких заводах.

Промовляючи на зібранні в Торонті, д-р Кіс заявив, що відкриття в ділянці атомової енергії в майбутньому запевнять доставу енергії, яка піднесе життєвий рівень усіх людей і допоможе втримати його на цілі століття. Перший великий електро-реактор пущено в рух на заводі Калдер Гол в Англії. Кілька інших великих атомових електро-заводів почнуть працювати при кінці цього року в Британії та ЗДА.

В найближчих 15-ти літах використовування атомової енергії буде багатократно збільшене. Наприклад, Британія плянує продукувати при допомозі атомової енергії таку саму кількість енергії, що її тепер дає річно 40,000.000 тонн вугілля; або інакше сказавши, — 40% всіх електричних потреб заспокоюватиме електрика, випродукована атомовою енергією.

ЩО ДУМАЮТЬ КАНАДІЙЦІ

Коли імігрант прибуває до якоїсь країни, то перш за все цікавиться, що мешканці даної країни думають про нього, чи тут він зустрінеться з дискримінацією, чи будуть його радо вітати, чи може, бува, тільки толерувати. Томас Д'Арсі МекГі, ірляндець, який прибув до Канади як імігрант 120 років тому і згодом був одним з „батьків канадійської державної конфедерації", ось в такий спосіб з'ясував у 1862 р. почуття канадійців:

„Дорогими, найбільш цінними для кожної країни під сонцем, є діти народжені на її землі і виплекані її груддю; коли ж людина з якоїсь іншої землі — не важно де народжена, якою мовою говорить, яку релігію визнає — пошукує за країною, аби їй служити, шанувати, бути вірною в щасті й нещасті, коли така людина піднімає якір свого серця зі своїх давніх причалів і складає у стіп вибраної — своєї нової країни — всі надії свого зрілого життя, то ця людина такою своєю посвятою закріплює за собою право нарівні з уродженцями тієї землі".

„Канадійська Сцена"

П. Кукуруза

О. АВГУСТИН ВОЛОШИН

(4)

Як у себе вдома, так і на кожному своєму становищі, був він прикладом для всіх своєю щирою, народною працею. В одній своїй статті у журналі для молоді „Пчілка" він пише: „Нашою культурною працею маємо довести до того, щоб і наш нарід причисляли до тих народів, що ведуть першенство в світі. Тоді прийде признання й для нас усіх прав свободи, які належать культурним народам". І тут на першому місці ставить він освіту. „Наш нарід доб'ється добробуту, коли молодь виросте в народній свідомості та живій культурній праці й понесе плоди знання й кращого життя до кожної нашої хати". Він запитує: „Чому живуть освічені люди краще, як некультурні? Чому має чех, німець і мадяр кращу хату, ліпшу одіж і страву, як наші люди? Чому більше він із своєї землі користи має? Чому його ремісництво і торгівля кращі, як у нас?" І дає відповідь: „Тому, що між ними нема неграмотних, вони знають ліпші способи господарювання, ремісництва і т. д.". Він радить, як вийти з цього становища: „Не поможемо собі тим, що лише заздримо щастю других і нарікаємо на них, а самі про себе не дбаємо. Тут поможе нам лише одно — невпинна культурна праця!" І закликає молодь до чинної праці на цій ниві побіч інших народів. Він каже: „Можемо й ми в себе розвивати свою культуру, бо й ми такі самі права маємо, як другі народи..."

Так заохочував о. А. Волошин молодь і старших до культурної праці та поступу на своїй землі. Порівнюючи шляхи визволення чеського народу з нашими стремліннями, він пише у своїй статті „Масарик і русини", що порятунок чеського народу Масарик бачив у селянах і робітниках, з яких бажав через освіту витворити нові, широкі кадри народної інтеліґенції. Для здійснення цієї національної програми Масарик не лише аґітував, але й невтомно працював. З цього прикладу о. А. Волошин каже: „От тут готова й для нас національна програма. Понести освіту в усі наші хати, зробити кожного свідомим борцем за свої народні права, і доля наша зразу зміниться на ліпше". Проти большевизму протиставить він свідомість і освіту народу: „Лише між народом культурно-відсталим може ширитися зараза дикого большевизму, який не має ні релігійних, ні національних ідей, а роздуває ненависть між народом і тим спричиняє страшну боротьбу та нужду". Багатьох може цікавити, які погляди мав о. А. Волошин на церковне і взагалі релігійне життя на Закарпатті. У своїй праці „Унія і Православіє" він м. ін. пише: „А щодо русинів — царські імперіялісти через віру хотіли задавити і національну свідомість"... „Російські об'єдинителі уважно слідкували за національним рухом закордонних русинів"... Російська політика й на Підкарпатській Русі лише на те звертала увагу, щоб тут народна свідомість не воскресла"... „Великоросійський напрям літератури другої половини 19-го століття глибоко перейнятий не лише язиковим, але й релігійним москвофільством"... „Москвофільським аґітаторам вдалося використати природне москвофільство чехів і переконати їх, що лише вони можуть тут розвивати щирослов'янський дух, і за помічю влади пустилися вони в народ"...

Оці думки о. А. Волошина найкраще характеризують його погляди на ненормальне тогочасне церковне життя на Закарпаттю.

Як глибоко-релігійна людина, віддана своїй Церкві і народові, прищеплював він ці засади своїм учням, з яких виховував нові кадри української закарпатської інтеліґенції. Озброєні знанням та свідомі своїх обов'язків, молоді вчительські сили йшли в усі села та найтемніші закутини Закарпаття виховувати нове покоління. В ті часи, коли о. А. Волошин викладав в ужгородській Учительській Семінарії, здебільшого не було підручників, і учні записували виклади своїх професорів в окремі зошити. Записи ці не завжди були точні і було в них багато помилок. О. А. Волошин запропонував авторові цих рядків перебрати на себе видання цілого ряду підручників циклостилевим способом. Наслідком цього появилось чимало нових видань, що їх опрацьовували самі професори спільно з редакцією видавництва. З Волошинових праць вийшли в кількох поповнених виданнях такі педагогічні книжки: 1. педагогічна психологія, 2. методика, 3. дидактика та 4. загальна педагогіка. Ці видання принесли користь як учням, так і самому авторові. Пізніше, в 1939 р. Український Вільний Університет у Празі уділив о. А. Волошинові титул почесного доктора за його визначну педагогічну та взагалі культурну діяльність на Закарпатті. З інших його праць з пам'яти можу навести ще такі: 1. Наука стилізації, 2. О соціяльнім вихованню, 3. Люби своє, 4. О брехні дітей, 5. Хемія-фізика, 6. Читанка для 4 і 5 шк. р. народних шкіл, 7. Читанка для 6-8 р., 8. Пам'яти А. Духновича, 9. Про літературну мову Підкарпатської Руси. Редаґував такі часописи та журнали: „Наука" (1919-1922), „Свобода" (1922-1938), „Благовісник" (1921-1939).

Як громадський діяч та політик о. А. Волошин мав великі заслуги. Зумів об'єднати біля себе найсвідоміші творчі сили Закарпаття. З ними він перетривав усі лихоліття, переніс усі труднощі на своєму шляху і допровадив нарід Закарпаття до кращих днів його національного відродження. Був головою Учительської Громади, Педагогічного Т-ва в Ужгороді та заступником голови Т-ва „Просвіта" в Ужгороді. Був членом дирекції Підкарпатського Банку та інших культурних і економічних товариств на Закарпатті.

Як президент Карпатської України — заслужив велике признання цілого народу, який його одностайно вибрав на це почесне становище в р. 1939.

Шлях, по якому йшов о. А. Волошин за свого життя, був дійсно тернистий. Спіткала його і мученицька смерть з рук московського окупанта. Та нарід Закарпаття ніколи не забуде свого провідника і „Батька країни", яким був впродовж кількох десятиліть о. Августин Волошин.

Кінець.

ФІЛЬМ „ГАЛИЧИНА" — ДІЛО ІВАНА ЯЦЕНТІЯ

(З нагоди висвітлення в Українському Фотографічному Товаристві в Ню Йорку фільму, який накрутив у 1926 році у Краю наш земляк-еміґрант Іван Яцентій).

Минуломісячні сходини Українського Фотографічного Товариства, Секції Українського Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку були присвячені висвітленню фільму п. н. „Галичина", який Фільмова Служба „Калина" дала до диспозиції Управи Товариства, щоб показати цей фільм членам УФОТО. З цим висвітленням було зв'язане також вшанування труду одного нашого земляка-еміґранта, Івана Яцентія. Відповідний реферат на цю тему, перед висвітлюванням фільму, виголосив голова УФОТО Софрон Федів, який був у краю свідком цього фільмування в 1926 році. Фільм чорно-білий, звуковий, з відповідним коментарем і музичним підкладом. Його мають нагоду побачити ще й тепер жителі українських громад в Америці у тих місцях, де його висвітлюється за почином фільмової служби „Калина".

Фільм починається на тлі маршуючих колон нашої зорганізованої молоді коментарем про те, як взагалі дійшло до накручення цього фільму:

„У 1925 році молодий наш фільмовець Іван Яцентій мав одне бажання: поїхати на відвідини до Старого Краю, але не для того, щоб лише побачити, як живуть його брати і сестри, а щоб і сфільмувати їхнє життя-буття, а опісля привезти зфільмовані кадри до Америки і тут показати це життя-буття на екрані"...

За своєю ініціятивою та за матеріяльною допомогою своїх двох братів, що теж були в Америці, Іван Яцентій придбав собі фільмову камеру відомої тоді марки „Дебрі ле Парво". Це була одна з найкращих тоді на ринку портабельних камер для 35 мм. фільму. Вимінні магазини дозволяли на скору і певну виміну магазинів з фільмом, що вміщували 200 метрів 35 мм. фільму. Камера мала вимінні об'єкти, давала можливість наставляти фільмовий образ на матівці, але крутилася так, як і всі тодішні професіональні камери — корбкою. Аматорських камер у той час ще не було. При зніманні камеру, треба було ставити на тяжкий статив, який дозволяв горизонтальне панорамування і вертикальне пересування камери з помічю корбки фільму і другої корбки для вертикального чи горизонтального переміщування поля бачення. Одним словом, треба було крутити обидвома руками, та ще й до того рівночасно — правою рукою вперед, а лівою назад. Проте, на той час це був модерний фільмовий вирид, і з ним з'явився Іван Яцентій у своєму рідному селі, наробивши переполоху і сенсації... Там він зафільмував своїх братів і сестер, зафіксував на плівці похорон стриєчного брата, ходив з камерою в поле, де жінки жали пшеницю, збирали сіно, косили, орали і засівали. Ходив з процесією на Боже Тіло і заходив у господи, де люди працювали і готували їжу для себе і своєї худоби. Зафільмував жінок при праці в полі, на подвір'ї і на річці при пранні. „Клепання" коноплель, віяння збіжжя, мелення муки на жорнах, описання зерна в ступі і т. д. Того року була в Галичині повінь, і на екрані ми бачимо величезні обшири землі, залиті водою...

Це був час по першій світовій війні, і Іван Яцентій не поминув воєнних руїн наших сіл і містечок, могил вояків, що згинули у світовій і польсько-українській війні. Не зважаючи на загальне зубожіння нашого села і міста, Іван Яцентій побачив, що всюди усувається руїни і відбудовуються не лише житлові оселі, але й понищені війною Народні Доми, Просвіти та Союзи.

Маючи це все поза собою, Іван Яцентій удається із своєю камерою до столиці Галицької України — до Львова. Тут, очевидно, є що фільмувати і наш земляк не дармує. Перед нашими очима, як в калейдоскопі, переходять красвиди Львова: Високий Замок, Національний Музей, Волоська церква, прегарний Юр, будинки „Дністра", „Просвіти", будинок Наукового Товариства ім. Шевченка, „Народна Торговля", будинок Інвалідів, буд. Музичного Інституту ім. Лисенка і ін.

„Прецікавим документом того часу", — чуємо голос коментатора, — є ці кадри, які представляють групу артистів і артисток Українського Театру Стадника у Львові". І дійсно, ці кадри не лише „прецікаві", але й дорогі кожному з нас, що пам'ятають ще наш театр. Тут бачимо ще молодими наших великих артистів: Стадника, Рубчака, Стадникову, Стефу Стадниківну, Лесю Кривіцьку і ін., з яких багато вже зійшло із цього світу, залишивши нам свої незабутні імена.

Звідсіль удається наш подорожник-фільмовець на Гуцульщину, де закріплює на фільм сцени з міста Косова, з полонин і верховин, будову Народного Дому в Косові і прегарні види бурхливого Черемоша з пливучими на ньому дарабами.

Покидаючи Львів, переноситься Іван Яцентій на Поділля, де фільмує здвиг Лугової молоді в Бережанському і Тернопільському повітах.

Такий приблизно перебіг образів цього, на той час небувалого фільмового осягу Івана Яцентого. Не було це легке завдання в тому часі. Американському українцеві польська влада робила різні труднощі, щоб не допустити до фільмування українського краю, який через політичні умовини і програну війну опинився під кормигою польського жандарма і бутного урядовця. Це й було причиною того що у фільмі помічається деяку фрагментарність і неповязаність, бо багато плянів нашого фільмовця було занульовано через те, що місцевий польський кацик-поліцай дістав від вищої влади наказ зробити все можливе, щоб не допустити до фільмування. Особливих перешкод зазнав Іван Яцентій у Львові і на Гуцульщині, де тоді вже ширилася польська пропаґанда про те, що, мовляв, гуцули — не українці.

В'язані сантаментом до кожного найменшого образу на фільмі, що є вже тридцятилітньою відбиткою життя краю, приявні на сеансі члени і гості Українського Фотографічного Товариства, по більше як годинному огляді цього незвичайного фільму, жалували, що сеанс вже закінчився...

Фільм Івана Яцентія був накручений німим. Таким його і в 1930-их роках висвітлювано по наших громадах в Америці. Однак, це висвітлювання не задоволяло наших братів. Образи, що падали на екран, не були ясні, бо в тому часі не було ще відповідних апаратів до висвітлювання нестаціонарного, передвижного. Фільм висвітлювано без звуку і коментаря, з кількома лише написами. Прегарні, добре зняті і ясні образи роботи Івана Яцентія не принесли йому, із-за технічної недосконалости передвижної 35 мм. апаратури в тому часі, — ні слави, ні навіть звороту коштів фільму. Фільм лежав без ужитку і мало хто з „старих" еміґрантів його бачив. Аж в останньому часі перероблено цей фільм на 16 мм. тасьму, додано коментар і музику, і фільмова Служба „Калина" висвітлює його по наших громадах.

Подивугідна, добра фотографія цього фільму звертає увагу на Івана Яцентія, як на фільмовця. Це був час, коли про колір і звук не було ще й мови, а фільми висвітлювалися німими, і то лише у кінотеатрах. Не було в тому часі й такого вибору фільмового матеріялу, як тепер, а знімати приходилося при яркому сонці, серед найпримітивніших умовин, із тяжкою камерою і статиром та з величезним клунком додаткових приладів і фільмів. Всю цю апаратуру транспортувалося возом, запряженим кіньми, і була вона постійно наражена на ушкодження на злих дорогах і від дощу.

Та не лише доброю фотографією, зробленою у найпримітивніших умовинах, вирізняє себе Іван Яцентій. Його почин у 1925 році звертає на нього увагу і як на першого українського кінооператора, що відбув таку довгу подорож і добився успіху. Він був першим українським фільмовцем на еміґрації, а хто зна (це належало б дослідити) і чи не першим українцем, що торкнувся рукою корбки фільмового апарату.

Беручи це все під увагу, Управа Українського Фотографічного Товариства, Секція Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку, по закінченні сеансу, запропонувала надати Іванові Яцентію право почесного члена Українського Фотографічного Товариства. Приявні радо підписали грамоту такого змісту:

„Грамота почесного членства Українського Фотографічного Товариства, дана Іванові Яцентію, Ошава, Канада. — Ми, зібрані на сходинах Українського Фотогрфічного Товариства, Секції Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку, дня 13-го березня 1957 року, члени Українського Фотографічного Товариства, вислухали доповідь про Ваш фільм і побачивши на екрані фільм „Гличина", що його Ви накрутили в Старому Рідному Краю в рр. 1925-26, і уважаючи накручення цього фільму великим технічним і мистецьким досягненням того часу, прилучуємося до пропозиції Управи Українського Фотографічного Товариства, щоб за ті Ваші зусилля і за те, що ви являєтесь першим українським фільмовцем на еміґрації, — уділити Вам прав Почесного Члена Українського Фотографічного Товариства, Ню Йорк, дня 3-го березня, 1957 року Божого".

Фільмова Служба „Калина" робить добре діло, що показує цей цікавий фільм по наших громадах, а кожний, хто його не бачив, повинен це зробити. Як довідуємося, велика наша громада в Шікаго запросила Ф. С. „Калину" на загальне бажання показати цей фільм цій громаді вдруге. Крім цього фільм цей буде показаний на одній із т. зв. „п'ятницевих імпрез" в Літературно-Мистецькому Клюбі в Ню Йорку, про що буде повідомлення в пресі.

А Іван Яцентій зможе собі сказати в серці: ніякий труд не йде на марно... С. Фаль.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Шикаго, Ілл.

Панахида за сл. п. Гетьманича Данила.

В вечірніх годинах в неділю 3-го березня ц. р. в Катедральнім Соборі св. Володимира відслужено панахиду за спокій душі сл. п. Гетьманича Данила Скоропадського.

Панахиду відправив Митрофорний протоєрей о. Омелян Мицик в сослуженні священиків о-ців: Михайла Коваріччука, Ілії Нагірняка, Григорія Ільченка та Івана Крестюка.

Чудовий відповідний спів хору під орудою п. О. Позняка (котрий впровадив нові чудові напіви) доповнював священослужителів.

По закінченню панахиди о. О. Мицик виголосив відповідне слово.

Церква була заповнена громадянами обох віровизнань.

Так шикаґівська громада вшанувала пам'ять Гетьманича Данила.

М. Ф. Чоміовський.

Питсбург, Па.

Відзначення Самостійности Карпатської України.

Відомий американсько-український громадсько-політичний діяч, п. Михайло Комічак, який від років веде з великим успіхом щонедільні радіопередачі в Питсбургу, присвятив свою передачу в неділю 10 березня 1957, відзначенню 18-тої річниці проголошення самостійности Карпато-Української Республіки.

Треба відмітити, що зокрема в Питсбурґщині такий спосіб відзначування цієї важливої річниці в ланцюгу соборницької боротьби за державно-політичне визволення України на всіх її етнографічних землях має особливе значення. Питсбург бо ж являється центром закостенілого „русинства", яке межує то з мадиронством та з москвофільством, то знову ж із чехословакофільством, щоб тільки відвернути увагу збаламучених народних мас від власного народу і справжнього самопізнання. Радіопередачі п. Михайла Комічака популярні й серед закарпатських українців, які все ще називають себе „русинами". Тому слово нашого спікера дійшло і до їх вух, промовило і до їх сердець, і, напевно, бодай трохи причинилося до їхнього національного освідомлення.

Під звуки бадьорого маршу, що сповіщав про славну подію в житті української нації, п. Михайло Комічак прочитав із чутливим уривки із статті д-ра Петра Стерча, який є професором економічних і політичних наук в Ст. Винсент Каледжі, в Латроб, Па., недалеко від Питсбурґа. Патріотично написана й оперта на джерельних матеріялах стаття д-ра П. Стерча „Вибори до Першого Сойму Карпатської України" була друкована в „Свободі" 12 лютого 1954 р. Керівник радіопередачі вибрав саме цю тему тому, що поміж тутешніми закарпатськими русинами ворожі сили постійно поширювали і ще поширюють неправдиві вістки відносно подій в Карпатській Україні в рр. 1938—39. Наводячи цифрові дані про наслід голосування, як також свідчення багатьох закордонних журналістів, а в тому й ворожо чи неприхильно наставлених до визвольних змагань карпатських українців, про повне збереження тайни голосування, п. М. Комічак причинився багато до опрокинення ворожих наклепів і насвітлення подій у правдивому світлі. Спікер Комічак, не обмежився з'ясуванням важливости тих вільних загальних виборів, а насвітлив також ті важливі процеси, що відбулися зокрема від часу першої світової війни в Карпатській Україні аж до славних 1938—39 рр. Ці вияснення подав п. М. Комічак англійською мовою на основі статті проф. Августина Штефана „Міти про Карпатську Україну", що була публікована в „Українському Квартальнику", влітї 1954 р. Промовець пригадав слухачам, що американські закарпатські русини вже в 1918 р., зокрема русини Пенсилвенії, вирішили були самі, що Карпатська Україна повинна бути влучена до Української Держави по закінченні першої світової війни. У кожному випадку під час загального голосування по громадах, русини рішучо відкинули російські та мадярські посягання по дальше володіння над Карпатською Україною.

Керівник української радіопередачі в Питсбурзі, п. Михайло Комічак, відзначує в потрібний спосіб кожну важливішу річницю визвольних змагань України, при чому українською мовою наголошує патріотичну частину святкування, а англійською підходить ділово й подає важливіші факти про дану подію. В той спосіб, несе не тільки українську пісню, але й важливі інформації з минулого й сучасного України до хат українських і американських слухачів. Треба висловити признання п. М. Комічакові за його корисну для української справи працю.

П. С.

Филаделфія, Па.

Розбудова економічного життя.

Економічні проблеми є дуже важними і в житті одиниць і громадянства. Від вдалої їх розв'язки залежить не лиш матеріяльний добробут, але і мир у світі. Американський вчений Крон Бринтон, розглядаючи чотири великі революції, (англійська 17 сторіччя, французька, американська і большевицька), що струсили національними організмами, підкреслює, що на економічнім підложжі зростає революційна стихія. Сучасний економічний, а в парі з тим і політичний поділ світу, приготовляли 18 і 19 сторіччя. Тоді саме повстали окремі економічні теорії, — школи. Зокрема так зв. доба матеріялізму започаткована манiфестом Маркса, що у своїй ідеології кладе натиск виключно на матерію, обмежуючись до того, що доторкальне і експериментальне, а у сфері взаємовідносин визнає безоглядну боротьбу двох протилежних світів. В противагу цій теорії повстає у Франції економічний напрямок т. зв. християнських соціялістів (Сен-Сімон і його учень Вюже). Вони кладуть натиск на продукцію, як джерело багатства, а в основу своєї ідеології положили етично-моральний світогляд. При кінці 19-го сторіччя повстав у Франції напрям т. зв. солідаризму. Згідно з його твердженнями в суспільстві, так як і в природі, є співпраця. Той закон співпраці є більший від закону боротьби (антитеза до теорії Маркса). Теорію цю обґрунтував і розробив Шарль Жід. Він твердить, що всі організми залежать від себе і творять один живий організм — природу. Тим більше люди, які творять одно суспільство, чи людство, є у взаємній залежності — співпраці. І це саме, а не боротьба є рушійною силою людського поступу. Ми навмисно згадали ширше про ті теорії, щоб підкреслити деякі позитивні явища в нашому громадянстві.

Клич „Свій до свого" був гаслом української кооперації на Західньо Українських Землях, яка базувалась на теорії солідаризму. Ми були свідками того, як через економічне відродження принцип увався процес дозрівання нашого суспільства до власного, вільного життя. Ми наглядно бачимо це і тут на прикладі нашої найбільшої економічно-асекураційної установи УНСоюзу, скільки добра приносить реалізування повищої засади. Очевидно, матеріяльні надбання не можуть бути ніколи лиш самоціллю. Це лиш засіб до цілі, це лиш матеріяльне підложжя, на якому зростає культура і освіта громадянства. Зайве згадувати, скільки УНСоюз, завдяки зрозумінні і співпраці громадян зробив для добра і розвою нашого суспільно-громадського і культурного життя.

Після другої світової війни під час цього великого ісходу з рідної землі багато наших економістів-господарників опинилися в Америці. Зараз в перших початках повстають нові підприємства. Явище відрадне і позитивне. На терені Филаделфії, де постало багато нових підприємств, зорганізовано Союз Українських Купців і Промисловців. Установа ця внесла у купецький сектор суспільно-етичні моменти та поклала натиск на те, що розвій економічного життя має служити своїми матеріяльними спроможностями потребам загально-громадським. Так закріплено співпрацю громадянства з купцями і промисловцями. Нове це товариство очолив знаний кооператор з рідних земель Іван Гаврилів. Він також зорганізував першу українську крамницю зі взуттям — „Фортуну". Цікаво, що в нашій пресі дуже часто стрічаємо дописи про різні імпрези, академії, навіть забави тощо, а рідко коли про такі речі, як розбудова економічних установ. Тому саме хотілося б згадати про одну з таких подій.

Розбудова економічних установ не є лиш суто приватною справою даних одиниць. Цю справу належало б розцінювати як розвій, як господарський процес, що відбувається серед нашого громадянства. І саме співпраця, згідно з теорією солідаризму, дасть у висліді обосторонні користі. Може незамітна подія, що відбулася у Филаделфії 2 березня ц. р., стати прикладом такої співпраці. Після п'ятирічного існування в скромному приміщенні українська взуттєва крамниця „Фортуна" перенеслася до гарного, просторого і модерного льокалю. Чину посвячення нового льокалю довершив о. Йосиф Федорик, завідатель катедральної парохії. Численно зібрані громадяни мило перевели передполудневий час як гості в „Фортуні". Ми реєструємо той факт тому, що власник „Фортуни" не мав на цілі лиш власної користи, бо впродовж цілої своєї діяльности змагав до розбудови підприємства, підходячи до справи з громадського погляду. Можна ствердити, що і громадянство належно оцінило ці намагання. Так у співпраці можна розбудувати економічний сектор серед нашого громадянства, а це давало б матеріяльні засоби і для наших громадських потреб. Належало б згадати, що товар у „Фортуні" був завжди добрі якісний і сумлінна обслуга. Власник „Фортуни" і її спільники є членами УНСоюзу. Можемо побажати їм розвою у майбутнім їх праці для розбудови нашого господарського життя.

І. Скочиляс.

Йонкерс, Н. Й.

Загальні Річні Збори Осередку СУМА ім. 30-е Червня.

10 березня 1957 р. в залі Українського Клюбу при вул. Вашингтон, відбулися Річні Загальні Збори Осередку СУМА ім. 30-е Червня. Зборами керував О. Безкоровайний в асисті В. Коверка та Г. Булата. Секретарював І. Сенькович. Збори одержали писемний привіт від Управи місцевого Відділу О. О. Ч. С. Усний привіт зборам склав член Головної Управи СУМА, Володимир Гавур. За уступаючу Управу звітували: Ю. Ковальчик — секретаріят; В. Коцур — фін.-госп. реф.; І. Сенькович — культ.-освітн. реф.; А. Каніщак — кольпортажа; С. Ревак — Відділ Юнацтва. За цілість стану і праці Осередку СУМА звітував голова уступаючої Управи О. Щур. В звітах детально насвітлено цілорічну працю Осередку. Хоч були і недотягнення, все таки на протязі звітного року Осередок мав чималі досягнення в своїй праці. Одним із важливіших досягнень Осередку СУМА є купівля власної домівки, ініціятиву в чому завдячується був. заступникові голови, М. Шашкевичеві.

В речевій дискусії над звітами порушено ряд важливих проблем відносно праці Осередку як в минулому, так і в майбутньому. На наступний діловий рік збори вибрали Управу із 13-ти осіб, а саме:

Голова — Михайло Шашкевич; члени — Іван Сенькович, Осип Щур, Лука Шморгай, Роман Глушко, Дмитро Глушко, Осип Безкоровайний, Семен Ревак, Андрій Каніщак, Михайло Зварич, Йосафат Дудар, Василь Коцур, Степан Курило. На голову Контрольної Комісії вибрано Юрко Ковальчик; члени — Осип Дашко і Володимир Бек.

А. Бровенко.

Український Літературно Мистецький Клюб
Ню Йорк, 149 2nd Av.

З Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку повідомляють, що в п'ятницю дня 22-го березня відбудеться в приміщенні клюбу доповідь ред. Богдана Кравцева п. н. „Радощі і злидні колекціонерства" із показом старих мап України XVI сторіччя. Початок о год. 8-ій вечора.

Кобзар Конопленко-Запорожець в Монтреалі

Останнього року українська преса у Канаді широко заговорила за єдиного (на скільки нам відомо) у вільному світі українського кобзаря Павла Конопленка-Запорожця, який, не так давно прибув до Канади з Европи, рішив залишити свій постійний дім, де поселився з родиною (на Заході Канади) і віддати себе цілковито місії гри на найстаршому з українських національних інструментів — кобзі.

Тому то і всі українці в Монтреалі нетерпеливо очікували — коли вже прибуде кобзар до цієї метрополії, бо знали вже з преси про його успіхи на Заході Канади.

Моральну і адміністративну опіку над кобзарем взяв у Монтреалі український відділ (ім. І. Мазепи, ч. 188) Канадійського Леґіону, який організує для гостя понад вісім концертів, а в додатку ряд „гостинних" виступів для поширення слави кобзи без найменшої винагороди для артиста, за що належиться йому щира і сердечна подяка від громадянства.

Перший виступ відбувся у салі української православної церкви Святого Юрія у Лашіні, а потім слідували інші. Окремі запрошення отримано, на руки самого кобзаря і на руки Канадійського Леґіону, дати концерти — у шпиталі для хворих військовиків-ветеранів, на університетах МекҐіл і Сер Джордж Вільямс Каледж, і на бенкеті в честь Владики Івана Бучка з Риму.

Для тих, які можливо ще не мали нагоди і приємности почути чудового інструменту і виконавця, треба сказати, що ціла програма і майстерне виконання гри чарує слухачів і переносить їх уявою далеко на рідні землі. Пісні пригадують рідне минуле, яке зворушує душу і серце слухача і закликає вас до дальшої боротьби за кращу долю поневоленої Батьківщини.

Кобза чудовий і прекрасний інструмент, цілковито своєрідний. Було б просто гріхом перед народом, коли б не дати нагоди і можливости дітям нашим, народженим в Канаді, та всім тим, які ще не чули і не бачили, почути і побачити цей скарб нашого минулого. Викопавши кобзу просто з могили, Конопленко-Запорожець мусить не тільки показати і заграти та заспівати, а навчити інших. А в цьому ми всі мусимо йому допомогти.

Треба допомогти видати брошуру про кобзу і гру на ній. Треба допомогти відкрити школи в Канаді й Америці для вивчання нових, молодих кобзарів, треба допомогти видати пластинки-рекорди, щоб кобза зайшла до кожного дому і до кожної хати та родини.

Монтреал, Квібек,
березень, 1957.

В. Панчук.

У справі нагробника на могилі о. д-ра Ф. Побігушки

Скоро буде п'ять літ, як нагло помер дорогий нам всім св. п. о. д-р Филимон Побігушка.

Пригадайте доброго й дбайливого катехита, оборонця всіх інтересів учнів у гімназії, взірцевого учителя релігії, доброго громадянина й суспільного діяча табору Гайденав.

З Покійним жив я в одному бараці і мав нагоду переконатися про добрий характер цієї Людини.

О. Филимон був вихованцем Митрополита Андрія й перебрав від нього багато, багато чеснот доброго священика-громадянина, поруч з великою скромністю та винятковими здібностями проповідника Слова Божого.

Митрополит Андрій високо цінив його заслуги для Церкви й нагородив його великими почестями, включно до крилошанських відзнак. Пізніше Апостольський Адміністратор Німеччини надав о. Филимону уряд й титул каноніка. Чи хто з нас бачив о. Филимона інакше, як у звичайному убрані священика!

Пригадайте, як гарно, без тіні різниці Він ставився до всіх в таборі. Любили Його не лише католики, а й православні та інші віровизнанєві групи. З якою вдячністю й пошаною дивилася вся громада табору на о. Филимона при Його поставі та участі в наших національних святах!

За мою довгу учительську працю я не зустрічав такої доброї, вирозумілої Людини й такого оборонця учнівських інтересів.

О. д-р Филимон Побігушка заслуговує, щоб Його ми належно вшанували й подякували.

Я звертаюся до всіх Професорів і Учнів гімназії в Гайденав, без різниці віровизнання, причинитися до поставлення нагробника на Його могилі. Я прошу всіх подбати, щоб вже 5 листопада ц. р. в день Його смерти ми могли коло нагробника помолитися за Нього, Його добре серце та бодай тим виказати Йому свою пошану й вдячність.

Мені відомо, що I курінь УПС ім. С. Тисовського збирає гроші між членами Куреня, до якого й Він належав.

Причинимося й ми своїми датками. Я певний, що ніхто з Вас не залишить без уваги оце моє звернення до Вас.

Л. Бачинський.

4414 Brooklyn Ave,
Cleveland, Ohio, USA.

ПОДЯКА

Висловлюю мою найщирішу подяку всім тим, хто поділився моїм недавнім великим смутком у зв'язку зі смертю

мого Дорогого і Незабутнього Чоловіка,

сл. п. ІВАНА СИДОРСЬКОГО

Зокрема, особливо дякую Всч. п. о. Л. Тимкові, за відправлення Парастасу та за його теплі прощальні слова, а також всім тим, які прислали вінки квітів, були на похоронах, на Панахиді, або на Службі Божій, за спокій душі Покійного. Всім їм наше щире спасибі.

Тяжким горем прибита,
дружина АННА з РОДИНОЮ

✝

Прибиті важким горем, повідомляємо Рідних, Друзів і все Громадянство, що дня 16-го березня 1957 р., на світанку, відійшла від нас до Господа — заосмотрена Найсвятішими Тайнами —

НАША НАЙДОРОЖЧА МАТИ І СЕСТРА

НЕОНІЛЛЯ З ГОРНИЦЬКИХ ПАЧОВСЬКА

ДРУЖИНА ПИСЬМЕННИКА

по важкій і довгій недузі, померла в Асторії, Н. П., проживши неповних 67 років.

Парастас — у вівторок 19-го березня 1957 р., о год. 8-ій вечора в похороннім заведенні Петра Яреми при 7-ій вул. в Ню Йорку.

Похоронні обряди почнуться Богослуженням в гр. кат. церкві св. Юра в Ню Йорку при 7-ій вул. о год. 9:30 ранку в середу 20-го березня 1957 р., звідки Тлінні Останки перевезуть на кладовище.

Повідомляючи про це в глибокім смутку, просимо всіх молитися за Незабутню Покійну і прибути на похорони.

РОМАН і БОРИС — сини
ЗВЕНИСЛАВА — донька
ОЛЕКСАНДЕР ВОРОНЯК — зять
ЛІДА з ГОРНИЦЬКИХ БІЛИНСЬКА — сестра

З товариського життя Ню Йорку

Замітною товариською зустріччю в зимовому сезоні є традиційні Вечерниці „Червоної Калини". Як і колись був у Львові, так сьогодні в Ню Йорку є цей вечір загально-українською репрезентататівною зустріччю, що все проходить в милій, товариській атмосфері. Сьогодні стрічаються на вечорі три наші ґенерації — найстарші комбатанти, ветерани другої світової війни і молодь, що виростає вже в умовах найновішої української еміґрації.

Відомі прізвища в почесному Комітеті, як теж в Комітеті Пань, підтверджують репрезентативність вечора. Не диво, що із-за сьогоднішніх умовин виявилася потреба саме на тих Вечерницях, де єдино можна це зробити, впровадити в товариство української громади дебютанток, наших молодих дівчат, які вперше беруть участь у прилюдній забаві. Бо й справді, де маємо представити громадянству наших дітей, що виховуються в молодечих організаціях та школах Українознавства? Треба вітати ту гарну новість, яку Комітет впровадив 23 лютого 1957 на Вечерницях, що відбулися в Українському Народному Домі в Ню Йорку.

Комітетом були представлені численній публіці такі дебютантки: Таня Смик — пластунка-вірлиця, студ. фармації (в товаристві — студ. Ростислава Ратича), Люба Абрамюк — пластунка, абсольв. вищого курсу Українознавства, студентка (в товар. пластуна, студ. Модеста Захарченка), Надя Бартків — пластунка, студ. (пластуна Олега Коверка), Ляриса Заклинська — пластунка, абсольв. вищого курсу Українознавства, студ. (пластун, студ. Петро Содоль-Зілинський), Зоя Салик, пластунка, абсольв. вищого курсу Українознавства (студ. Любомир Явний), Ліда Білик — пласт., абсольв. вищого курсу Українознавства, студ. (студ. Михайло Дидик), Таїса Залуська — пласт., студ. (студ. Володимир Явдошин) і Ярослава Остап'як — студ. (пласт., студ. Іван Лучечко).

(р. в.)

● **Коло Ґонзалесу,** Луізіяна, автобус „Сірий хорт" наїхав на особове авто. В катастрофі поранено 11 осіб.

● **До столиці Пакістану,** Карачі, прибув голова Ради Безпеки Об'єднаних Націй, швед Ґуннар Яррінґ, який має дуже трудну і невдячну місію — посередничати між урядами Пакістану і Індії в справі Кашміру, до якого обидві ці держави зголошують претенсії. Індійський уряд, обсадивши більшість території Кашміру своїм військом, поширив на нєї свою конституцію і заявляє, що Кашмір — невід'ємна частина Індії.

● **У Монако** видано нову поштову марку з портретом красуні - княжни Ґрейс з дому Келлі. На марці дата народження її першої дитини.

Хроніка українського життя

В Канаді

СТИПЕНДІЙНИЙ ФОНД ІМ. ІВАНА ФРАНКА

Провінційна Екзекутива Комітету Українців Канади в Торонті отсим повідомляє, всіх зацікавлених, що розпродаж стипендійних квитків кінчається 31 березня. Між 1 і 3 квітнем конечно треба вислати всі відрізки стипендійних квитків разом з грішми на адресу КУК у Торонті, 326 Квін Ст. Вест, Торонто. 2 В (Б), Онт.

Тягнення відбудеться в неділю 7 квітня в год. 2.30 в Спортовій Залі УНО, 297 Каледж вулиця. З огляду на те, що кожний кантон отримає нагороду, просимо їх власників обов'язково прибути!

ПЕРША СЕСІЯ ГРОМАДСЬКОЇ РАДИ

Давно заповіджена Перша Сесія Громадської Ради Комітету Українців Канади в Торонті відбудеться в неділю 7 квітня, в год. 2 по пол. в Спортовій Залі УНО, 297 Каледж вул.

В рамках відкриття Громадської Ради відбудеться висвітлення фільму „Гідроґенна Бомба та її наслідки".

Громадська Рада, яка має бути своєрідним парляментом торонтонських українців, зацікавила широкі кола українського громадянства також в провінції Онтаріо, яке вибирається прибути на її відкриття і першу сесію.

СПРАВА УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДСЬКОГО ФОНДУ

Це справа нашої чести. Тому хай ніхто не вагається причинитися до розбудови цього фонду. Місяць березень призначений до пожвавлення збірки на Український Громадський Фонд. Екзекутива Відділу Комітету Українців Канади в Торонті закликає все українське громадянство щиро віднестися до цієї справи і зложити свій даток на Громадський Фонд. Хай ніхто не чекає, щоб до нього ішли збірщики, хай сам потрудиться занести свій даток до канцелярії Екзекутиви Відділу при 326 Квін вулиця захід. (Український Відділ Канадійського Леґіону!)

ПОЛІТИЧНЕ ВІЧЕ В ТОРОНТІ

В неділю, 3 березня по полудні в Авдиторії УНО в Торонті відбулося імпозантне політичне віче, яке склакала Провінційна Екзекутива Комітету Українців Канади в Торонті.

При участі коло 900 осіб відкрив віче голова Екзекутиви адв. Данило Штокало і попросив приявних повстанням з місць вшанувати однохвилинною мовчанкою пам'ять св. п. Гетьманича Данила Скоропадського. Відтак представив головного промовця фед. посла з Давфіну Федора Заплітного, який у годинній промові з'ясував справи в Об'єднаних Націях в Ню Йорку, де він був представником Канади, як теж вигляди української справи на міжнародному форумі. Його промова була сприйнята надзвичайно симпатично і нагороджена бурхливими оплесками. Солістка Соня Климець-Сахно відспівала дві композиції молодої Орисі Станґрет, а посол Іван Яремко зреферував свою подорож до Відня в справі втікачів з Мадярщини. В кінцевому слові секретар Екзекутиви д-р С. Росоха завізвав приявних до єдности і тісної співпраці для визвольної справи українського народу.

ЧИТАЙТЕ „СВОБОДУ"

Єпископ Павло Ґойдич — стиґматик

Питсбурґ. — Півурядовий орган Питсбурського Екзархату „Візантійський Католицький Світ" (Бизентайн Кетолик Ворлд) повідомляє, що потверджуються вістки про появу стиґм в єпископа Пряшівської Дієцезії Преосв. Павла Ґойдича. Чеська комуністична влада заарештувала єпископа Ґойдича ще в 1950-ому році. До недавна він сидів в тюрмі в Кошицях, а тепер перебуває у в'язниці в невідомій місцевості. Про появу стиґм були вже давніше вістки, але тепер їх потверджує достовірна особа, якої прізвища не можна подати з огляду на її безпеку, і яка бачила стиґми на тілі єпископа-мученика. Совєтські лікарі „лікують" єпископа і хочуть „вилікувати" його зі стиґм, кривавих ран на тих місцях тіла, на яких мав рани Христос. Найславніші стиґматики — св. Франциск з Ассіжі, Катерина Еммеріх і Тереса з Корнерсрайту.

39-ті роковини проголошення незалежности Білоруси

В днях 23—24 березня ц. р. Білорусько - Американське Об'єднання в Ню Йорку урочисто відзначає 39-ті роковини проголошення незалежности Білоруської Народної Республіки. 23-го березня о год. 1.00 по пол. відбудеться радіопередача із стації WEVD на хвилях AM 1330 і FM 97.9, а 24-го березня о год. 10 ранку — урочиста Богослужба в церкви св. Тройці (345 Іст 4 стріт), яку відправить архиєпископ Василь, і о год. 2.30 урочиста академія, присвячена Дневі 25 Березня, яка відбудеться в Балтимор Готелі (Медисон Евню і 43 Стріт). На академії промовлятимуть представник національного Китаю Тінґ-фу Ф. Чіянґ, амбасадор Дж. Кромвелл, конґресмен Фр. Е. Дорн і стейтовий сенатор Джан П. Моррісей.

Ніксон нарікає на перестарілість дипломатичних метод

Рим. — Віце-президент Річард Ніксон заявив на пресовій конференції у Римі, що не всі в державному департаменті вдоволені його методою репрезентаційно - пропаґандивної служби, яку він виконує своїми подорожами по світі. Мовляв, існує погляд, що високі державні урядовці повинні за кордоном строго притримуватись устійненої програми конференцій і офіційних зустрічей і якнайменше виявляти власної ініціятиви. „Але, коли б я це робив, — заявив Ніксон — то мої подорожі мало різнились би від подорожей Хрущова". Тому Ніксон заявив, що він і надалі буде триматися своєї звички — переривати свою подорож вулицями міста, щоб виходити на вулицю між публіку і стискати руки тим, які вийшли йому назустріч привітати його, дармащо це дуже не подобається головно членам служби безпеки. Ніксон признав, що хоч він переконався про дуже добру працю, яку виконують американські дипломати в африканських країнах, проте мабуть прийдуть деякі зміни в тамошньому дипломатичному корпусі. Це стоятиме у зв'язку, сказав Ніксон, просто з покликанням до життя нового африканського департаменту в державному департаменті, на чолі якого стоятиме новий заступник державного секретаря.

Бібліотеку ім. Трумана відкриють 6 липня

Індепенденс, Мо. — Бібліотеку ім. Геррі С. Трумана відкриють 6-го липня цього року. Давніше плянували її відкриття на день 73-іх народин колишнього президента — 8-го травня, але з огляду на викінчення деяких подробиць її відкриття перенесли на липень. Сталося це ще й тому, що в липні буде більше місць в готелях, бо на відкриття сподіваються коло 2.000 позамісцевих гостей. Зараз після відкриття передадуть заряд бібліотеки федеральному урядові, і тоді вона буде частиною Національного Архіву. Архівар ЗДА д-р Вейн С Гравер заявив, що в цій бібліотеці здепонують частину документів про закордонну політику ЗДА в окремих репродукціях, щоб зробити цю бібліотеку важливим науковим центром для дослідів. „Бібліотека матиме мікрофільмові репродукції матеріялів про закордонну політику доби колишнього президента Трумана, а також інших документів, починаючи з 1900-го року", — сказав д-р Гравер. Будуть там документи, які відносяться до організації Об'єднаних Націй.

● **Голова Об'єднаних Шефів** Штабу адмірал Артур В. Радфорд залишить своє становище в серпні ц. р., по закінченні другої дворічної каденції. На думку Радфорда, його становище повинен зайняти шеф штабу летунства, генерал Натан Ф. Твайнінґ.

● **У Дейтона** Біч, Флорида, вийшов із рейок поїзд, який їхав до Ню Йорку, внаслідок чого 16 осіб поранено.

ВСЯЧИНА

КОТРЕ ПЕКЛО КРАЩЕ?

Щасливий громадянин большевицького раю помер і прийшов до пекла. Тут він побачив два входи і два написи. Над лівим входом було написано: „Комуністичне пекло", а над правим — „Капіталістичне пекло". Перед лівими дверми стояла довга черга свіжих пришельців, а при правих дверях куняв самітний чорт.

Зацікавлений громадянин запитався одного з тих, що ждали біля лівих дверей, яка поведінка панує в комуністичному пеклі. Відповідь була:

— Цілком проста. Людей насамперед варять у кип'ятку, опісля смажуть на вогні з вугілля, а далі кладуть на лавки, набиті ножиками до голення.

— А як є в капіталістичному пеклі?

— Там так самісінько.

— То чому ж всі стоять перед комуністичним пеклом? — запитав цікаво громадянин.

— Проста справа, — відповів йому сусід, — в комуністичному пеклі постійно бракує вугілля і ножиків до голення.

ВИНАХІД НЕ ОПЛАЧУЄТЬСЯ

Один англійський інженер хотів заінсталювати в свому мешканні ним винайдене устаткування, яке огрівало б кімнати при помочі соняшного проміння. Не встиг ще цього зробити, як дістав уже від податкового уряду упімнення заплатити податок від заощадження, яке він матиме в свому домашньому господарстві. Озлоблений інженер перервав інсталяцію і думає продати свій винахід одній канадійській компанії.

Англійська преса обурена на своїх податкових урядовців за те, що через свою бюрократичність позбавлять країну винаходу, який дав би змогу заощадити мільйони тонн вугілля.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

КЛІВЛЕНД, О. — Повідомляється всіх членів Т-ва ім. Франка, Відд. 334, що чергові місячні збори відбудуться 14-го квітня, в другу неділю по першім, о год. 1-ій по пол. у приміщенні УНДому. Проситься привезти нових членів, а також вписати своїх дітей, щоб збільшити наше Т-во, а для себе придбати забезпечення. — Н. Задирецький, предс., С. Бохонек, рек. кас., Гр. Демкович, рек. секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Відд. 184 „Верховина" повідомляє усіх членів, що річні загальні збори відбудуться в суботу 23-го березня о год. 3-ій по пол. в домівці корпорації „Булава" при 423 Іст 9-та вул. Присутність всіх членів обов'язкова. Справи: звіт уступаючої Управи, вибір нової Управи, запити і внески. — П. Содаль Зілинський, голова, Б. Ластовецький, секр.

Посмертна Згадка

ОЛЕНА ЯНКО, довголітня членка Відд. 292 УНСоюзу в Дітройті, Міш., померла 8-го березня 1956 р. на удар серця, проживши 62 роки. Покійна народилася 1895 р., походила з с. Бережниця Вижня, пов. Лісько, Зах. Україна. Покійна полишила в смутку чоловіка Миколу, 4 доньки: Ганну, Катерину, Марію і Галю та 7 внуків. Похорон відбувся 11 березня з пох. заведення, до укр. кат. церкви св. Ів. Хрестителя, а опісля на кладовище Grand Lawn. — В. ій П.

П. Федик

ТАРЗАН, ч. 3834. Один втік.

Кілька пізніших мінут вирішили бій, і колись гордий корабель зник під поверхнею води.

А коли Ейвд побачив катастрофу свого корабля, завернув і втік якнайшвидше.

— Гайда за тим кораблем! — гукав Толл, захоплений перемогою. — Це наша нагода, — додав Тарзан. — Ми мусимо його дістати!